

AMSTERDAM — 't Is zondagmorgen. De radio staat aan en geeft na enig zoek Willem Duys. Een kop koffie, een sigaret en nog even een stickie. De man doet dit alles zwijgend, zittend aan een tafel waaronder een hond in een mand ligt te slapen. Af en toe kijkt hij op zijn horloge of het al tijd is om te gaan.

Die man is Joop Admiraal, acteur bij het Werkteater. Voor hem betekent de zondag een bezoek aan zijn moeder die in een bejaardentehuis steeds ouder en langzaam dement wordt. Met deze voorstelling „U bent mijn moeder”, waarvan de eerste werkavond dinsdag in het Kattegat was te zien, verwerkte hij de zondag-ervaringen met zijn moeder tot een toneelvorm die zijn persoonlijke bewogenheid een bredere betekenis geeft.

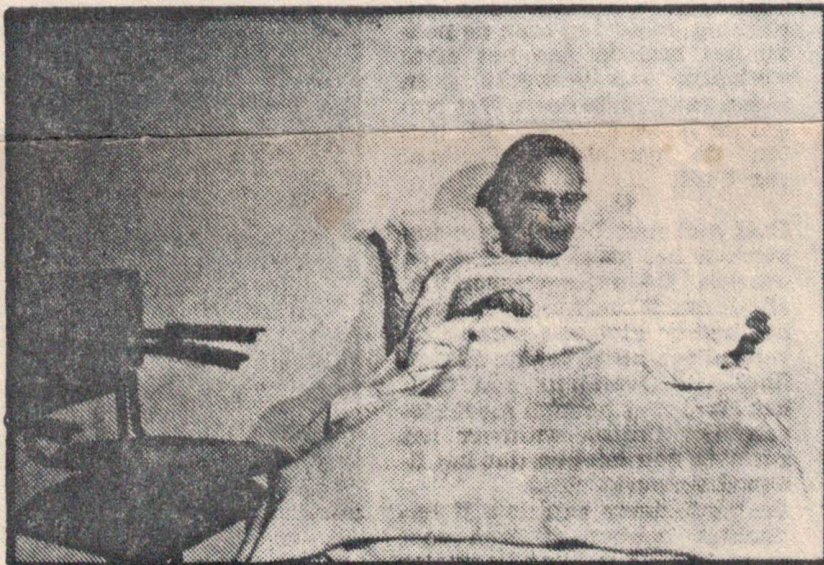
Alleen al uit de titel spreekt een groot mededogen met de moeder, die in haar uiteindelijke verwardheid haar zoon niet meer herkent. Het afglijden van een bewuste vrouw naar een steeds onbewuster levensstadium komt naar voren uit verhalen van de zoon over zijn moeder en in de dialogen die zij hebben.

Joop Admiraal speelt zijn moeder en zichzelf. Die dubbelrol geeft weer hoe afhankelijk moeder en kind van elkaar zijn. Vroeger toen hij klein was had hij haar nodig, nu zij steeds kleiner wordt, moet hij haar helpen. Deze constatering zweeft op de rand van cliché en op die scheidslijn van afgesloten beeldspraak is de voorstelling ook gemaakt en dat werkt sterk.

'Zondag-ervaringen' van Joop Admiraal

Aangrijpend proces van ouder worden

door Dirkje Houtman

Joop Admiraal in „U bent mijn moeder”

Foto: Ria v.d. Woude

De werkelijkheid is in zijn herhaalbaarheid immers een cliché, maar stijgt er telkens weer bovenuit door een persoonlijke inbreng. Het proces van ouder

worden kent iedereen, maar dat proces, gezien door de ogen van Joop Admiraal maakt het bijzonder en ook aangrijpend. Leven van moeder en zoon krui-

sen elkaar. Zij die hem eens beschermde moet nu ondersteund worden en dat heeft Joop Admiraal samen met Jan Ritsema, in de toneelvorm letterlijk vertaald. Als hij bij zijn moeder arriveert helpt hij haar met kleden, dat wil zeggen: hij zelf trekt de kleren van zijn moeder aan, moeizaam en stram, waarmee zij de centrale plaats krijgt in het stuk en hij een ondersteunende rol speelt.

Zij reageert nu als een kind, stelt vragen, vaak dezelfde, die hij geduldig en liefdevol beantwoordt. Op een plekje in de tuin genieten van de chocomel, de chipolatapudding en de chocoladeflik en wordt zich even intens bewust van de natuur, waar de vogels niet aflatend fluiten. Haar toon is vragend en onzeker, behalve als het over de dood gaat. Ze weet zeker dat er na de dood niets meer komt. Uit die gedecideerdheid blijkt haar bewustzijn. Kinderen, kleinkinderen en overleden leeftijdgenoten maken geen deel meer uit van haar bestaan, alleen de dood is reëel, daarover is een oordeel gevormd. Dat maakt haar wanhoop aan het slot zo begrijpelijk als zij na een val uit bed moet revalideren. „Ik wil niet leren, ik wil niet lopen,” zo eindigt deze eindstrijd van moeder en zoon.

In „U bent mijn moeder” speelt Joop Admiraal zijn leven na. Maar de dubbelrol, een ingelast opera-fragment dat de val van de moeder in blauwe belichting begeleidt, en de in de handeling ingelaste platte muziekfragmenten onttrekken de voorstelling aan een overdadig realisme en geven er een oorspronkelijke vorm aan.

Te zien: Amsterdam-Kattegat 3 en 17/12 om 20.30 u, 4/12 om 23 uur, 18/12 om 24 u.